

vint-i-sis anys abans. Observant com la gent se'n fa un fotimer de riure, amb una actitud perdonavides, davant les imatges innocents, Sagarra reflexiona, amb una duresa que tal vegada caldria tenir present, ara, davant *The gold rush*, sobre la desviació moral del públic; «... potser la cosa més adequada hauria estat que el film s'hagués destruït, com nosaltres hem destruït tot allò que vivia l'any 1906 en nosaltres mateixos, i, si no ho hem destruït materialment, hi hem anat superposant noves capes de greix, de banalitat, de tragèdia o de barri-la fins a modificar-ho del tot.»

Tan absurds som que una jugada amb trampa que ens ha duit a la resurrecció dels dinosaures ens ha tengut a tots amb l'ai al cor una bona temporada. Uns dels pocs animalons, per cert, que varen tenir la decència, llàstima que l'exemple no hagi estat imitat, de desaparèixer de la faç de la terra.

JERONI SALOM (VESCOMTE DE ROBINES)

Notes sobre l'inici del cinema americà (I)

«La figura ja és a la massa. Jo simplement em limito a treure el que sobra» (Atribuït a Miquel Àngel)

Dos autors D. W. Griffith i Thomas H. Ince obrin el segon Cicle d'Història del Cinema. Noms il·lustres del cinema primitiu nordamericà, encara que, tal vegada seria més correcta utilitzar el terme innocent en lloc de primitiu, ja que en un principi es tractava d'eleva a la categoria d'art un espectacle que havia nascut sota el sospitós nòm de barraca de fira. David W. Griffith, que tenia vocació d'escriptor, va assentar les bases del llenguatge cinematogràfic, un llenguatge amb regles i modals de funcionament que, avui, a finals del segle XX encara perduren. A ell, o millor dit, ell mateix es va acreditar els recursos narratius com: el primer pla, la profunditat de camp, el *flash back* o com a ell li agradava anomenar *switch back*, *travelling*, l'ús de rètols, el muntatge paral·lel, la continuïtat dramàtica, etc. Això en realitat és una veritat a mitges, de fet tot ja estava inventat. Pensem sinó amb una pel·lícula tan paradigmàtica com *L'arribada del tren* de Louis i Auguste Lumière. La càmera resta fixa a la vora de la via, a l'horitzó apareix un punt que, en qüestió de fotogrames es converteix en la locomotora que arriba a l'estació. En a penes un minut podem visionar des d'un pla gene-

FOTOGRAMA DEL FILM JUDITH OF BETHULIA

ral fins a un primeríssim pla (un passatger passa molt prop de l'objectiu) per tant hi trobam tots els plans sempre agafant l'escala de la figura humana. Un altre exemple, prou significatiu, és el *Gran robatori del tren*, pel·lícula realitzada per Edwin S. Porter l'any 1903. Pel·lícula que conté elements claus del llenguatge cinematogràfic: primer pla, muntatge paral·lel, panoràmica i tots els elements dramàtics s'articulen com a part d'una narrativa única: l'atrancament, els passatgers, el ball, la persecució. Per tant, a EUA l'art cinematogràfic neix i es desenvolupa gràcies al treball i esforços de molta gent. El tronc que formaria les branques futures, està compost per cinc homes: E. S. Porter, M. Sennett, T. H. Ince, D. W. Griffith i Cecile B. de Mille.

El mèrit de Griffith és haver sabut explotar la llibertat de moviment entre plans, modificant la seva relació en el temps i l'espai i compensant d'aquesta manera les restriccions de moviments dins el pla. Els detalls que triava i els ritmes del muntatge contribuïren a l'impacte dramàtic i emocional dels seus films.

A *Judith de Betúlia* (1913), el seu primer llargmetratge, va tenir un cost de 36.000 dòlars, la qual cosa fou el motiu perquè al *Biograph* rompés el contracte amb Griffith. Es feren tres versions, les tres controlades pel propi Griffith. La pel·lícula és la història bíblica de Judith, paper interpretat per Blanche Swet, i Holofernes, interpretat per Henry B. Walthall. A la cinta hi abunden els moviments de masses, encara que hi apareix algun primer pla. El ritme li ve donat pel muntatge extern i la continuïtat d'acció està ben executada. No hi ha cap moviment de càmera però cal ressaltar una ben lograda profunditat de camp. És la introducció del que més endavant seran *El naixement d'una nació* i *Intolerància*.

JAUME VIDAL